

W e s t m a n n e n .

Nr. 10

Bergen 10. desember 1988

4. årgang

Modersmålet

Modernamnet hev himmelljod
sovida som bylgja blånar.
Moders mæle gjev barnet ro,
og trøystar når håret grånar.
Mildt i gleda, mildt i sut,
mildt når livet andar ut,
mildt i ettermælet.

Modersmål er det sterke ord
som lever på folkemunne.
Vert det elска i sud og nord,
gjeng aldri eit folk til grunne.
Mildt i gleda, mildt i sut,
mildt når livet andar ut,
mildt i ettermælet.

Modersmålet det bandet er
som knyter eit folk isaman.
Folkeåndi ho lever der,
og der finn vårt hjarta gaman.
Mildt i gleda, mildt i sut,
mildt når livet andar ut,
mildt i ettermælet.

Modersmål kjem frå hjartegrunn,
so laus er all framand tale.
Det åleine i bok og munn
kan vekkja eit folk or dvale.
Mildt i gleda, mildt i sut,
mildt når livet andar ut,
mildt i ettermælet.

Etter Grundtvig ved Sigurd Sandvik

Verdig 175-årshøgtid
Ørsta heidrar
Ivar Aasen

Ivar Aasen sokte ikkje fyrst og fremst etter det serskilde, han sokte etter det ålmennne og nasjonale. Fær ein ikkje auga på dette, vert målsak regional og provinsiell.

Det var Edvard Hoem som sa dette på minneltilskiping i Ørsta for Ivar Aasens 175-årshøgtid i oktober. I royndi må ein heidra Aasen fordi han drog heimanfrå, sa Hoem. Aasen gav avkall på heimbygdi, på ekteskap og familieliv, på det trygge og nære, til beste for ein stor visjon. Summe hev umtala Aasen som ein sjolvutslettande pusling, men det var ingen pusling som gjorde Aasens veldige verk. Til det krevde ein mann med jarnvilje.

Um dei skrivande må draga ut, vil det heimlege likevel spela i viktigt rolla. Ja, fyrst i det framande kann det heimlege verta synleg. I eit dikt som «Tidt eg minnest ein gamal gard» er det minni frå heimbygdi som skaper visjonen, sa Hoem m.a. i hyllingstalen sin til mannen som attreiste det norske skriftmålet, ein tale som hadde tittelen «Ivar Aasens heimlengt».

Etter meldingane var det ei verdig 175-årshøgtid for Ivar Aasen i Ørsta den 22. oktober, tilskipa av målfolk. Umframt kulturfelden med Edvard Hoem var det servering og utferd til Aasen-tunet, det tradisjonrike museet med samlingane etter Aasen. Boksamlingi på kring 2500 band skal vera ei av dei mest verdifulle private samlingane i landet, og elles merkar folk seg gjerne plantesamlingi, kledi, teisekistene og ikkje minst pipone som den store måigranskaren let etter seg på hybelen sin i Hollbergsgata 23 i Oslo. På tunet stend stabburet att sidan 1813 under «ei Bjork so breid».

Desse kjende Grundtvig-versi finn me umsette til norsk i boki *Menneskelivet. Grundtvig i norsk målbunad* av Sigurd Sandvik. Boki inneheld mange klårgjerande opplysningar um Grundtvig og dei umsette dikt, m.a. um tidfylgd. Modersmålet var skrive i 1837. Boki er komi på Norsk Bokredingslag.

På bussen

Rett som det var glytte den gamle upp lidane
gjennom bussglaset:
flekatæ på brunblakke jorde,
myrk gronskog til knes i roten vårsnjø,
blåbrunt bjørkeris strekte seg mot himmelen
frå kvite stommær.
og den skøyre ospeborken heldt lint
kring kvit og saftfull ved og
var grågrøn å sjå til, tykte den gamle.

Dei for etter vegen, fram, fram!

Den unge guten på setet jamsides
kjende ikkje den gamle,
og lell skjemdest han yver å sjå slik livsgleda
hjå ein mann so langt uppe i ári.

Arne Horge

Torleiv Hannaas

Ingerd Hannaas

Litt om mjølk

Frå årsmøtet i Vestlandske Mållag og Ivar Aasen Sambandet no i november sende me ei fråsegn til Norske Meierier med krav om å få MJØLK prenta på eine sida av mjølkekartongane. Det skulde ikkje vera noko urimeleg krav i vårt målklovvde land.

Ivar Aasen valde mjølk av alle dei former som finst av dette ordet kringom i landet. I norrønt heitte det mjólk. Det heiter det i dag òg på Island og Færøyane.

Eg hugsar ein dag attmed matbordet på lærarskulen. - Me var frå ymse kantar av landet -. Ein nedmed bordsenden bad om å få mjølk send til seg. - Send melken sa ein frå Stavanger. - Send mjelk! sa ein frå Suldal. - Send mjilk sa ein frå Sjernarøy. - Send milk! sa ein frå Lista. - Send mjølk! sa ein frå Valle. Ja, du skal få mjøkk, sa ein frå Rauland. Og so gjekk meldingi saman med mjølkemugga attende til han ved bordsenden: - Du skal få mjølk, milk, mjilk, mjelk, og melk. (Andre stader i landet kan du høyra molk og malk.)

Nokon vil kanskje seia: - Det viktigaste var vel at mugga vart send, og at det var god vara det som var oppi. Men varor som me ser på bordet dagstødt i vår tid, har oftaast eit namn som står på omslaget. Og det er løye med det: det verkar inn på talemålet, og litt etter litt glid det inn i skriftmålet. Berre høyr på ei handelsbu, og sjå på oppslagi der!

Sigurd Sandvik

Færøy-målet tradisjonelt og nyskapande

Av Ludv. Jerald

Torleiv Hannaas

Ingerd Hannaas

Færøymålet er eit ekte norrønt språk, i slekt med islandsk og norsk, serleg vestnorsk. Færøyingane er langt på veg tvo-språklege. Færøy-uttalen av dansk vert lettare skynna i nordiske forsamlingar enn den uttalen som danskane brukar. Færøyane hadde si «Landnámstid» på 700- og 900-talet. Både «hordar» og «sygner» kom til øyane då, og frå den tid hev me den nære samanhengen med norskt mål.

Det var den færøyske målgranskaren og målreisaren professor Jóhan Hendrik W. Poulsen som sa dette, han heldt 2 fyrelesingar på Universitetet i Bergen i samband med Hannaas-jubileet der. Den første fyrelesingi var um den færøyske språkstoda, og den andre var um lingvistiske problem i «nyordsarbeidet» på Færøyane

Fyrst på 1820-talet tok færøymålet form som litteraturspråk. I 1846 gjorde Hammershaimb ferdig sitt verk, med hjelp av islandingen Jón Sigurðsson. Hammershaimb tok umsyn til dialektane, same kor mange eller kor fåe som tala deim. Skriftnormalen i færøysk er so romsleg at alle kan lesa det skrivne målet på sin eigen dialekt. Dette er ei romantisk skriftform, som berre kunde ha vorte skapt på Hammershaimbs tid, ikkje fyrr, og ikkje sidan, sa professor Poulsen.

Nasjonalkjensla hjå oss vart skapt av den danske høgskulerørla, av fridomstankane heime på Færøyane, og av den norske målstriden. Kongsbonde Jóannes Patursson var ein fyre-

gangsmann, han hadde gjenge på jordbrukskule i Noreg og hadde møtt dei norske «vestmenn».

Men striden var hard. Det er berre 50 år sidan påbodet um at dansk skulle vera skulemål på Færøyane vart teke burt, av den danske kulturministren Jørgen Jørgensen. Og først i 1960 vart det lovleg å halda ei heilt ut færøysk gudstenesta i kyrkjone. Då kom det òg salmebok på færøysk mål, og ei fullstendig umsetjing av Bibelen til færøymål.

Færøyingane er eit av dei minste folk, påverknaden utanfrå er stor. Då må me halda sterkt vern. Det var nyttig for færøyingane at Eigil Lehmanns Færøysk-norsk Ordbok kom, og at ho kom på Lehmanns norsk. Vårt næraaste grannespråk er nynorsk.

Eit lite folk vil alltid vera språkleg isolert. Men dei heimlege ordi kan kasta ljós yver det framande. Spørsmålet vert då korleis det heimlege ordet praktisk kan brukast, sa professor Poulsen i si andre fyrelesing, der han synte at han sjølv er ein stor «ordsmed». Han gav ei rad døme på sokalla «ny-ord»: Lat oss nemna berre eit par av dei: «Svæva» eller «svæfa» tyder å gjeva narkose, «pacemaker» heiter «kveiki», som tyder å gjeva kveik eller å «gjera levande». Nysjukdomen «AIDS» heiter i færøymålet «Eidkvæmi», som kjem av «kvammur», et gras som gror lett, og som altso «smittar». Og datamaskin heiter Telda.

Vestmannen.

Vestmannen kjem til vanleg ein gong i månaden.

Bladpenger kr. 100,- for året.

Kan tingast på alle poststader og beinast frå «Vestmannen», Helge Liland,

5065 Blomsterdalen.

Postgiro: 4 25 63 92,
Bankgiro: 8401.21.43027

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen,
Telefon (05) 31 79 29/31 31 16.

Bladstyrar:
Jostein Krokvik,
6143 Fiskåbygd
Telefon (070) 21 429

Forretningsførar:
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen,
Telefon (05) 22 67 00

Sats/trykk:
Sigurd Olsen Boktrykkeri, Bergen

God jul med Ivar Aasen

Ivar Aasen var fødd 5. august 1813 og døydde 23. september 1896, 83 år gammal. I 1988 er det soleis 175 år sidan Ivar Aasen kom til verdi i Ørsta på Sunnmøre. Eit målgeni hev han vorte kalla, m.a. av P. A. Munch. Ein målgransk av verdsformat, er andre nemningar. Ei ulukka for landet, hev motmenn sagt um den fredelege vitkapsmannen og målreisaren som sa nei til å verta akademikar og embetsmann, og som livet ut rekna seg til den samfunnsgruppa som fostra han. Verket hans er ein levande røyndom i notidi, vedvarande ein kyndel til strid som kastar eldslogar inn i framtidi.

Men det var ein ublodig strid som fylgde i Aasens fotefar, ei nasjonal nyreising på heimleg grunn. I dette siste Vestmannen for 1988, det 175.året etter Aasens fødeår, kann det høva å ynskja lesarane god jul med eit etterleivt og lite kjent Jolavers som Ivar Aasen skreiv kring 1860:

*Gud vere Lov og Åra
for denne Trøystar Læra,
som kom av Himmlen ned,
det store Evangilje:
«Paa Jordi er det Fred,
i Menneskja god Vilje!»*

Gale um Gustav Indrebø

Professor Finn-Erik Vinje hev kome noko på folkemunne i det siste, m.a. fordi bokmålsprofessorer spelar rolla som nynorskprådgjevar i NRK. Etter Tove Bull var ute etter Vinje i «Syn og Segn», hev tilhastande språkrådsfolk frå riks-målshald ikkje uventa kome til hjelp for professoren som i namnet gjerne vil gå for å vera språkleg objektiv og nøytral.

Heilt utan samanheng med saki ovanfor hev Finn-Erik Vinje skrive ei bok um norsk målsoga, som heiter «Et språk i utvikling». Andre utgåva kom i 1978 og er vel for lengst utseld. Men sidan bok i vert nytta av norskstudentar - og kanskje kjem i nytt upplag - vil me peika på ei rang opplysning um Gustav Indrebø (s. 365). Her er Gustav Indrebø kalla «professor i namnforsking».

No gjorde Gustav Indrebø mykje for norsk stadtamnegransking, og han tok doktorgraden på eit arbeid um norske innsjønamn. Men uframt stadtamnegransking dreiv Indrebø vitkapplegransking både i norrønfilologi, soga og målsoga. Gustav Indrebø var dosent i norrøn filologi ved Universitetet i Oslo (1921-1930). Frå 1930 og til han døydde i 1942 var Gustav Indrebø professor i vestnorsk målføregransking ved Bergens Museum - som vart til Universitetet i Bergen.

Jarl

Sørsamisk røyndom

NRK vil slutta med faste radiosendingar på sørsamisk og lulesamisk, vert det opplyst då denne Vestmannen skal til prentings. På sørsamisk hald hev dei teke til motmæle, dei oftast eit slikt tiltak kann verta språkleg drepende. Sørsamisk hev hittil vorte sendt i distriktsendingi frå Trøndelag; lulesamisk hev kome frå Karasjok. Men det er hevd at radiosending frå Nordland hadde vore vel so bra.

Sørsamane er spreidde frå Mo i Rana og sør-til Femunden; eit tyngdepunkt er i Snåsa med sørsamisk skule og Sørsamiske samlingar - Samien Sjite. Nordsamiske tyngdepunkt er i Finnmark og Nord-Troms. Den språklege skilnaden på sørsamisk og nordsamisk er stor, større enn millom norsk og tysk, og nordsamar og sørsamar vilde ikkje skyna kvarandre um dei berre heldt seg til eigne morsmål. Lulesamane ligg ein stad imillom, geografisk og språkleg. Namnet kjem av di dei hev halde til kring det store Lulevassdraget. Um nordsamisk og sørsamisk skal kallast two mål eller two målføre, hev ingen svara eintydeleg på.

Kor mange sørsamar som finst i dag, er vanskeleg å få talfesta nögje. Taluppgåvone er sprikjande, med ytterpunkt 2000 og 10 000. Tilsvarende tal for nordsamar er 25 000 og 50 000.

NRK hev rekna med kring 200-300 lydarar til dei sørsamiske sendingane, heiter det. Til dei lulesamiske sendingane er nemnt lydartalet på 500-600. Men dette byggjer på gissinger.

Det hev vorte sagt at NRK hev vanskar med å finna målkunnige folk til sendingar på dei samiske mindretalsmåli. Men liknande påskot hev vore nytt til forklaring på nynorsk undervekt i NRK, og eit gamalt ord segjer at der det er vilje er det veg.

Vitjing

hugnadsamt
å få vitjing

å drøsa
yver ein kaffikopp

å drikka litt
av tankane
til kvarandre

men beiskt
å ljota tøma
desse masekoppane

Gunnar Gilberg

Professor Sjur Sexe som Homer-umsetjar

Forvitnelegt dokument frå den fyrste målstriden.

Homer

I fyredraget som sokneprest Egil Lehmann heldt i Vestmannalaget, på minnemøtet for hardingen professor Sjur Sexe og som Vestmannen gav eit utdrag av i fyrra numret kom Lehmann òg inn på professor Sexe som bygdemålsdiktar (på Sørfjordmål) og på *Homer-umsetjaren* Sexe. Me kjem her attende til denne bolken i fyredraget.

Lehmann bygde her på ein artikkel av alvdne Olav Børve, ein sambygding til professor Sexe. Børve skrev i årbo-ki «Hardanger» for 1951 (utgjevi av Hardanger Historielag).

Den klassiske græske bokheimen hev i lange bolkar vore gjøymd og gløymd for Europa. Renæssanse-tidi bar fram målet og kunnskapen på nytt, bibelen vart umsett frå grunnspråket (ikkje latin!) og dette var med og bar Luther og reformasjonen fram. Endå so dovna denne hugkveiken av att, i barokk-tidi, men vakna å nyo med romantikken på 1700-talet. Her kom me eitt hundradår etterpå, som vanlegt. Fyrste norske umsetjing av Homer frå græsk kom i 1852 av rektor Fredrik Moltke Bugge i Trondheim. Han var norsk-nasjonal, og det kom fram i umsetjingi. Eg les frå den fyrste songen i Iliaden:

Fire umsetjingar av eit Homer-dikt

1. Dansk med norskt innslag. Rektor Bugge, Trondheim 1852

Talen skifted med ham Helena, den Blomme for Kvinder:
Blygsel du volder mig ret samt Angst, min elskede Værfar!
Havde dog Døden, den føle, jeg valgt, dengang da jeg fulgte
Hid med din Søn, forladende Høiloftskammer og Venner
samt mit eget elskede Barn og de kjære Veninder.
Dog, det skede nu ei. Derfor jeg hensmelter i Taarer.

2. «Norskt» geip. Andreas Vibe, Christiania.

- Det gjekk ikkje meinlaust av. Ein kaptein Andreas Vibe rykkte inn ei skalkeherming på einslags «Vika mål»; i «Christiania-posten», eg les:

Skvalderet kom ta ho Helenas Trut, ho Lefsa bland Kvindfolk
Lablime Værfar, det grøsset ti me, kors je er nå så ræd så!
Huf! Hadde Daua slåt Khoa ti me, den gången je tråva
Væk med det Krøtre, han Sonen din, tvi! Ja hadde je dauet!
Je laup fra Onga mi å fra mi famili å fra dom Alle.
Dærfore tuter je nå så fælt, å fleiper med Kjæften.

3. Hardingmål, Sørfjorden, namnlaust, med ei innleiding. Utan tvil professor Sjur Sexe. Christiania-Posten

På denne sk.hermingi (parodien) kom eit kvasst og velskrive motlegg på hardingamål, jamvel i hexameter (seks trykk-stavingar på verslina) som hjå Homer.

- Det er ikkje tvil um skrivaren, um han var unemnd. Det fannst ingen annen som kunde greida dette enn Sjur Sexe. Innlegget er i seg sjølv noko av det eldste som finst av bladstykke på bygdamål, og er ein viktig lekk i den nynorske målsoga. II. ser ut som ei umsetjing etter Bugge.

Ei Prøva tå eit Bygdamål.
Fram kom ein flirande Skalk uti Posten, so geipar åt Folkje,
klautrar med Peparvikstunga te Moro åt Intelligentsen,
Sto dar og ravla isaman ei haug tå usømmela Slapsor.
Slikta dei prenta i Posten te Prøve på Normannamåle!
Men Du må veta, Du grænjande Storkar mæ gleivrande Tunge
Tankjen og Talo æ skylda te Tingjen i Normannamåle.
Inkje me reisa te Kyrkje mæ Røyve da sama s'i Vyrkjo.
Kwart te sitt Bruk og si Tid, - dan Regul me flittulæ fylja.
Vyrn uti Olvor, og Låt uti Leikjen, men Vet uti Allting!
Skøyrlæ Oralag inkje me brukso "Lefsa bland Kvindfolk",
Kanskje undtakandes når me so meinax lausagtiga Flyssur.
Sj'åko eit Menneskje dør, men umælende Skapningar "daua".
Horvula Mor heve Badn, men ei Flyssa og Udyr ha "ungje".
Kvis me sku syngja dei Værsæ på Norsk, so du gleivrar på Grønlandske,
Mestuso kom me te tona og tala på fyljande Visæ:

Darpå tok Ore og svarte, dan Blom mydlo Kvinnur, Helena:
Fytæ og skjæmd, ja rædhuga Du gjære meg kjære min Værfar!
Ovore Hove mit gjøymt unde Molde dan myrka! dan gongjæ
Son din æg fylde og rymde frå Høgloftsalin og Vener.
Rymde frå Badne, s'æg elска so sårt, og dei kjære stålsystur.
Men da 'kje so sku væ laga. Æg darfyre bræsti i sårgråt.

4. Nynorsk, professor Eirik Vandvik 1951

Endeleg tek eg med professor Eirik Vandviks umsetjing til nynorsk av det same Homer-verset.

Honom gav Helena svar, det Sersyn blant kvinner:
Age stand det av deg, og vyrdnad fylgjer deg, verfar.
Å, om eg mod hadde ått til døy den gongen eg reiste
saman med son din hit, då eg for frå kleve og skyldfolk,
strauk frå barnet mitt med, og dei gilde venene mine.
Men det vart inkje av det, og difor tårene stridrenn.

Dette var den allra fyrste og kvasse bladstriden um målreising og uppnorsking, som Ole Vig, P. A. Munch, Aasen og Vinje laði seg uppi. Dar með hé og detta stykkið ein viktig plass í málsgó vár.

Frå same tidi er likevel eit endå mætare skriftstykke frå hans hand, og denne gongen ikkje namnlaust. Det er «Gjætlugutin», fyrste gong prenta i 1853.

Gjætlugutin

(Sjur Sexe "Folkevennen" II.8.1853)

Og Himlin æ grutin og Lugtæ so rao,
og Skogane lava tao Væta,
og Skodðo ho gjyrme ti Lægdæ so trao,
og endao lyt' eg osta gjæta
mæ svultala Nista og skarvute Sko;
der gjængu snart Hol pao dei baoe Tvo,
og litlo æ Sokkane bære.

Og Maorondin tilæ dei skyssa meg ut
ei Otta fø Fuglane vakna,
eg flygu pao Sprengjin mæ Hugverk og Sut;
seg inkvat kom burt og vat sakna!
jau dao skje du høira ei Preik og ein Song
jau dao skje ho Matmot fao Skolmo pao Gong;
eg meinar ho sat meg i Synæ.

Og Dagjen so langu i Regn og i Rusk
aleina ti Skogia eg traskar,
og Væto ho drysu tao Bar og tao Busk
og Klæp pao Kroppin ho vaskar,
naar Neburin sile so stritt undao Sky
æg he inkje Hæve, eg veit inkje Ly,
æg ynskje eg laog ner i Gravæ.

Men stundo da hende, at Vere æ bær
og Skodða seg lettar or Læ,
dao pitlar eg Moltur og Tytingubær,
og mæa so skriu vel Tia.
Naar Skyin han glossa, so todnar æg væl,
og sovnar pao Tuo og drøimer mæg säl,
og vaknar so steiktu tao Solæ

Ein Lur æg mæg flækkje, naor Borkjen ve sva,
pao dan æg so flittula tutar,
og gløimer mi Moja og kjennest so gla;
da svara i Berg og i Nutar:
Or nemaste Fjædle dar kjæmu eit Ljom
og langt burt i Rustena høirest eit Ohm,
so laogar' og laogare vættu.

Men kjæmu so Bjødnin, - Gud tryste meg dao!
saa gjær han ei syrjula Greia,
eg fær sliku Skjælte, æg rymme mest ao,
da æ no kje bære te seia;
æg hujar og skriku og kastar pao Stein,
og stundo han stygdest og gjær'*ingjei Meir
men jvnast han tok kva han likte.

Og stundo æg ständu pao høgaste Fjædl
og vælte pao Steinar ut yve;
dei rulta n'i Djuve mæ Ryk og mæ Smædl
og høgt op i Vere slært Gyve;
og Ørnæ ho flunscar forskrøimd or sitt Reir,
og aldre ska Ungjen fao Lambakjøt meir,
han sundu var slejin tao Raosæ

Men naor da no lakkar til Solaglæbel
og endulæ dagjen æ farin,
dar vætte slek Kreming og Fjaking og Svel
pao Tauser og Bodn heim i Garin,
dei reika pao Stølin mæ strumpar og Stedl
og Solæ ho ronar i Nutar og Fjædl,
dao starvar eg heimat' or Læ.

* rett "gjor,"

- Sjur Sexe skreiv spottedikt mot vitloysa og vankunna, som Vox populi vox Dei, og salmar, med uskipla rot i barnelærdomen, ein av deim er innteken i Rl. salmebok, skriven til gravferdi åt han som skulde vorte verson hans - «Pilegrimen».

Han bala og med å revidera målet i nokre Landstad-salmar. Denne oppvøllingi av dansk tekst er elles noko utanum våre hugmål, so eg hev ikkje heft meg med deim eller fenge tak i deim.

Ein stor og verdfull byggjestein i sofa vår - som so mange lenge upåakta, men som «sølvet» i Olaf Liljekrans:

Laa det i Jorden vel tusinde Aar

det Skinner endda, det aldrig forgaar

Det er gjævt og gildt å grava slike skattar fram att.

Gåvelista for Vestmannen

Conrad Clausen, Ask, 200,-. Atle Skorpen, Nordstrøno, 100,-. Øystein Færøyvik, Solheimsvik, 100,-. Gerhard Garatun-Tjeldstø, Natland, 50,-. Anders O. Klakegg, Klakegg, 100,-. Einar Torgilstveit, Fyllingsdal, 50,-. Magne Myhra, Oslo, 50,-. Arne Gjeraker, Kaupanger, 50,-. Ludv. Jerald, Bergen, 100,-. Olav Kvaaen, Bø i Telemark, 50,-. Bjarne Målsnes, Kokstad, 50,-. Knut Rysstad, Kristiansand, 200,-. Per Spilling, Aträ, 100,-. Alis Takserås, Vegårdshei, 10,-. Kjell Thomsen, Rådal, 100,-. Åsta Eide, Fiskabygd, 50,-. Helga Eskeland Mehrl, Rosendal, 100,-. Bj. Nordanger, Eikanger, 50,-. Ingjald Bolstad, Voss, 100,-. Torger G. Hetland, Hommersåk, 100,-. Halvor Sigurdsen, Kristiansand, 100,-. Eng. Eikelund, Minde, 50,-. Olina Presttun, Indre Arna, 25,-. Bertine Stuestøl, Lyngdal, 100,-. Hans Sørbø, Oslo, 100,-. Torvalv Bergwitz, Arendal, 100,-. Karen Elisabeth Hartveit, Indre Arna, 50,-. Olav Lavik, Ask, 100,-. Georg Nyborg, Kysnesstrand, 50,-.

I alt kr. 2385,-

Me takkar gjeverane

VESTMANNEN

Helge Liland

5065 Blomsterdalen

Bankgiro: 8401.21.43027

Postgiro: 425 63 92

Aasen-sambandet og Vestlandske Mållag

Ivar Aasen-sambandet og Vestlandske Mållag vedtok på årsmøti sine i Bergen tri fyreteljingar um aktuelle målspurmål. Den fyrste var ei álmenn uppmoding til målfolk um å nyttar namnet norsk på målet. Her er Aasen-folket eller «vestmennene» som dei gjerne vert nemnde, på lina med Norsk Målungdom som hev gjenge inn for det same kravet. Den andre fyreteljingi gjekk til Norske Meierier med uppmoding um både dei ofisielle mål på mjølkevare-kartongar, og den tridje var ei uppmoding til Hardanger Sunnhordlandske Dampskipsselskap um målbruken i administrasjonen og umberd i rutebåtane til HSD.

Årsmøtet i Vestlandske Mållag valde uppatt Ludv. Jerald, Bergen til formann. Dei andre i styret er Sigurd Sandvik, Halsnøy Kloster (varaformann), Helga E. Mehrl, Rosendal (kassastravar), Ellen Vabø, Fyllingsdal, Liv Bu Nyborg, Kysnesstrand, Ingjald Bolstad, Voss, og Svein E. Kvamsdal, Lofthus.

Ivar Aasen-sambandet vart Jon Askeland, Bergen attvald til formann. I styret elles er no desse med: Sigurd Sandvik, Halsnøy Kloster, Trine Reknes, Bergen, Helge Liland, Blomsterdalen, og Torvalv Bergwitz, Arendal.

Ved opningi av møtet heldt formanneni Vestlandske Mållag minnetalar um Magnhild Ødvinn Bukdahl, Askov i Danmark og lyrikaren Jan-Magnus Bruheim i Skjåk. Det var positive dryftingar um målarbeidet, og ei nemnd vart vald til å fyrebu 100-årsminne um professor Gustav Indrebø komande år.

Forfattaren Conrad Clausen fortalte livfullt og spirituelt um ei Amerikaferd han hadde havt denne sumaren, med lange ferder yver prerien, og med vitjing i store og mindre byar og bygdedlag.

Ny Bragr-bok

Schiller: Songen um Klokkja

og andre dikt

på god norsk av Ivar Aasen,
Olav Gullvåg, Egil Lehmann,
Matias Skard, Olav Hammer,
Arctander m.fl.

Innb. kr. 40,- + porto

Norrønalaget Bragr
5307 Ask

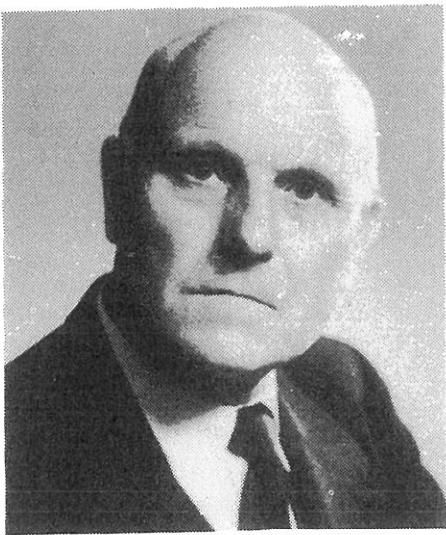
Brevkurs i måldyrking

Rettleiing i god norsk målbruk fær du i brevkurs tilskipa av Norsk Måldyrkingslag, Boks 2073 Grü. 0505 Oslo 5.

«SKRIV NORSK» med studieplan høver framifrå til brevringar, men og for den einskilde. Kostnad kr. 100,- Berre bøkene kostar kr. 50,- Skriv til:

Norsk Måldyrkingslag - Boks 2073 Grü - 0505 Oslo 5 - Postgiro 5 18 93 11

Kva skal barnet heita?

Eivind Vågslid
NORDERLENDSCHE FYRENAMN
Namnebok
v/Arnlaug Skjæveland, Stord

Det var gildt at ho endeleg kom ut, den store namneboki som Eivind Vågslid arbeidde med gjennom eit langt liv. Norderlendske fyrenamn er noko heilt nytt og grunnleggjande. Som titelen seier, syner han korleis same førenamn har vore brukt i alle norderland - og vidare med.

Det som er mest forvitneleg, er likevel opphav og tyding som han har funne fram til for kvart namn. Liksom i sine stednamntydingar går han her også ofte nye vegar.

I ein forvitneleg bok om tydingar kjem han først inn på korleis førenamn kan vera laga av eit tilnamn eller kjælenamn. Frå gamle soger hugsar me Halvdan Svarte og Eirik Raude, og mange andre namn med eit adjektiv i

fylgle. Dette tilnamnet kunde sidan verta førenamn åleine. Torbjørn Sur på Island hadde soleis ein son som vart kalla Gisle Sursson, og syster hans var Tordis Sursdotter. Far til Erling Skjalgson på Sola heitte Torolv Skjalg (den skjegløygde). Seinare finn me mannsnamnet Skjalg på Jæren. Stundom kan substansativ også gå over i førenamnet. Skafte Lovseiemann på Island hadde namnet etter morfar sin som nemndest Tormod Skafte (av skaft, truleg spjotskaft). Samansette førenamn kunde få eit substantiv i fyrste lekken, t.d. Øygrim for ein som budde på ei øy. Torolv Mostraskjegg heitte opphavelig berre Rolv, men var so god ven med guden Tor at han vart kalla Torolv.

Opphavelig har norderlendske førenamn ofte vore stutte. Og desse stutte namni eller namnelekkane går so Vågslid til med tolkingane sine. Men seinare ser me at også samansette namn har vorte stytta til kjælenamn nærmast. Me får Bolla for Borghild, Begga for Bergljot, Arne for Arnulv, Asle for Askjell.

Det var heller faste reglar for oppattkalling i gammal tid, ja, opp mot vår tid i mange bygder. Eldste son i huset skulde heita etter farfar, og eldste dotter etter farmor. Andre son og andre dotter skulde so heita etter morforeldri. Dersom foreldri miste eit barn, skulde dei straks kalla det oppatt. Døydde ein av foreldri før barnet var døypt, skulde barnet få namn etter den som døydde. Hadde ein mann vore gift før, skulde den eldste dotteri kallast opp etter den førre kona.

Eit døme frå mi ætt: Oldefar min, Ola Vetrhus, var gift med ei som heitte Kari, og mor hennar heitte også Kari. Sjølv sagt vart då ei dotter kalla Kari. (Ho vart gift med Gudtorm Vatndal). So døydde kona på barnseng då ho fødde ei dotter, som då vart kalla Kari etter mori. (Ho vart ugift). Oldefar gifte seg oppatt. Og eldste dotter i dette ekteskapet vart døypt Kari. (Gift med Lars Ådna). Når so sonen (bestefar) gifte seg og fekk ei dotter, vart ho kalla Kari etter farmori. Ei tid var det då fire som heitte Kari Vetrhus. Dei tek gjerne eit romertal attåt namnet på brev. (Mor mi var Kari IV).

Soleis kunde det verta mange med same namnet i ei ætt. Men namnet hjelpte godt til å halda greida på ættene, og oppkallingsreglane er til stor hjelp for dei som skriv gards- og ættesoger.

Når Vågslid tyder førenamni, bryt

han ofte med det som har vore vanleg tru og tenkjemåte. Liksom i stednamntydingane avviser han ofte gudenamn til opphav. Frøydis har soleis inkje med guden Frøy å gjera, men tyder fræv (- liksom Frøystad tyder gronæm stad -). Frøydis er då ei kvinne som har von om mange etterkomrarar.

Vågslid meiner at dei gamle gudenamni er laga av lendenamn og ovningar i naturi. Soleis meiner han at æser er avleidt av ås, og tyder at dei som bur i ås-lider, i godt åkerlende, (- medan vanene er dei som vantar -). Åslaug er då ho som er vigd til jordeigar, og Åsmund er vern for jordeigar.

Tor og Tora er same ordet som stomen i tora og toreslag. I norrønt er det rett nok namn på ein gud. Ordstommen tyder dunder, og finst i mange norderlendske stednamn om god fiskestad, gjerne under ein foss.

Vågslid bryt med gamal døpe-namn-tyding rett som det er, og han gjer grundigt greida for grunnlaget. Det har t.d. vore vanleg å rekna at Arne og samansettingar med Arn-kjem av ørn (gen.arnar). Men det er noko underleg at ordet ikkje då finst til sistelekk, seier Vågslid, som me elles har både av bjørn, orm og ulv. Difor meiner han det kan ha eit anna opphav, t.d. åre, og i samansette namn som Arnhild - stridskvinnna for åren (eller heimen) - brukar han denne tydingi. Det har vore vanleg å rekna samansetting med hall for stein, og etter formi kan det høva. Men det kan også opphavelig ha vore eit tilnamn for ein som hallar, luter, går bøygð. Ei onnor tolking er hall, stort rom i eit hus. Og den tolking brukar han so på mange samansette namn som t.d. Halldis og Hallvard. Det har vel vore vanleg å tyda Leiv = leivning av noko. Ofte er det sistelekken i eit namn, t.d. Torleiv. Vågslid knyter det nærmare til liv, ein livsfør mann, liksom Liv tyder beint fram ho som lever.

Namneboki etter Vågslid er ikkje berre for dei lærde. Ho gjev rettleiding til unge foreldre om god norsk namneskikk. Og der er rikeleg å velja millom. Dei treng so visst ikkje ta det fyrste og beste av mode-namn som dukkar opp. Stjerne-namn held på å verta ei landepålda. - På folkehøgskulen kom det årvisst mange gjenter med same modenamn -. Det kunde vel vera ein tanke å ta oppatt skikken med oppattkalling av foreldre når borni skal ha namn, en-

Eivind Vågslid:

Norderlendske fyrenamn — Namnebok

Samlung av alle opphavelig norske og nordiske personnamn og namneformer — med tyding, opphav og tidfesting.

For bibliotek, skular og alle som vil verta kjende med namnekulturen vår.

Etterord av Oddvar Nes.
Kr. 285,- Arnlaug Skjæveland
5400 Stord — Tlf. (054) 11 282.

Til side 7

Otten for Gud

Um vel eg veit eg elска er
nett som ei utvald brud,
eg på ei stille bivring ber:
Ein age for min Gud!

Eg ottast han som gjer meg sael -
og syndi slettar ut.
Men den som vil meg berre vel,
eg ottast - utan sut.

Alv Askeland

Diktet **Otten for Gud** er frå boki **Kyrkjeljod** som Alv Askeland gav ut på Norsk Bokreidingslag i år. **Kyrkjeljod** er ei samling på kring 160 sidor med eigne og umsette salmar som hev fenge mange god-ord.

Sjå på fuglane

Rønnaug Kleiva: Fuglane kor dei flyg.
Det Norske Samlaget 1988.

Rønnaug Kleiva, sunnmøring fødd i 1951, har før gjeve ut diktasmlingar for vaksne. I år er ho på marknaden med ei barnebok, meiner forlaget. Ja, gjerne det, men «Fuglane kor dei flyg» er nok like mykje ei bok for vaksne. Orda er rett nok lagde i munnen på ei lita gardjente, men dei små prosadikta har ærend til alle ársklassar. Borna vil truleg få mest glede av boka om dei les og opplever saman med vaksne.

Rønnaug Kleiva sin vesle eg-person er både gløgg og kvikk. Her er rom for humor:

tante fekk katt
slik at ho ikkje skulle
røyke meir.
Onkel røyker ikkje.
Ikkje katten heller.
Men dei har tante.

Jenta i boka opplever mykje, men det som står sterkest er det fine tilhøvet mellom henne og bestefaren:

Når det er fint ver,
og eg er hos bestefar,
og han spring frametter vegen,
og eg spring etter,
og han seier:
sjå på fuglane kor dei flyg,
då er det fredeleg å leva.

Så kjem bestefaren på sjukehus, og han dør:

Fyrst døydde katten til bestefar.
Så døydde bestefar.
Eg har hatt 5 kattar,
3 heitte Timian,
og 2 heitte Sissi,
og alle døydde.

Og: «Eg er like flink til å arbeide som bestefar.»

Jau, nett slike ungar er det som kan ta opp arven etter bestefar. Rønnaug Kleiva har funne ein tone som når inn til det beste hjå dei fleste. Dette er altså inga eintydig barnebok - som all god lesnad, høver ho for alle.

Sigbjørn Heie

Sjarmerende bok

Ingebjørg Sandstaa Sandvin:
Mormor fortel um tvillingane
Norsk Bokreidingslag 1988

Ingebjørg Sandstaa Sandvin hev skrive 4 minnebøker tidlegare, den første kom i 1982 og heitte «Barndomsminne frå Hardanger», den siste kom i 1986 med tittel «Frå Hardanger til Stavanger». I desse bøkene fekk me høyra korleis hardangerjenta som livnærde seg med saum og sying upplevde tilværet, frå barndom og tidleg ungdom i knappe trettiår gjenom krig og framandvelde til langt inn i ei romslegare etterkrigs-tid. Alt fortalt endeframt, jordnært og ikkje minst lengtugt.

Den femte boki, «Mormor fortel um tvillingane», bygger framleis på sjølvupplevde hendar. Men i denne boki møter me på eit vis noko nytt. Ingebjørg Sandstaa Sandvin og mannen hennar adopterte two spedborn, dei foreldrelause tvillingane Mai og Brit, og det er dei første åri til tvillingane me her får høyra um. Boki er kvar-dagsrealistisk, men fortalt so lett, gladlyndt og varmt at det må vera upprikande for flestalle le-sarar. Innimillom fær me små glimt frå samfunn og levevilkår, som t.d. eit brevkifte med stadfysikus Eivind Dahl i samanheng med husvanskar først på femtitalet. «Ei barnebok for vaksne» kallar forfattaren boki, og kanskje er det noko i det. Men eg skulde tru at sume bolkar høver godt til høgtesing for born. I alle høve er det ei sjarmerande bok, spekka med foto og teikningar av Leif Harald Forthun. Og fint tilbudd av Norsk Bokreidingslag.

J. Kr.

Norsk Måldyrkingslag

Etter årsmøtet i Norsk Måldyrkingslag den 19. november 1988 er styret i akademiet for det norske målet slik samansett:

Formann: Magnus Robberstad
Styre: Ivar Eskeland, Sigurd Sandvik, Hans Sørbo, Per Hovda.
Varamenn: Knut Ødegård, Mattis Stavang, Olav Sunnanå, Alv Askeland, Aslaug Høydal.

Heidersgåva av Gjeldsvik-fondet

På årsmøtet i Norsk Måldyrkingslag la Sigurd Sandvik fram meldingi frå domsneindi for heidersgåva av Gjeldsvik-fondet. For 1987 er heidersgåva etla til Jostein Krokvik for boki «Det andre rommet» som kom på Norsk Bokreidingslag. Med i nemndi var Sigurd Sandvik, Olav Grimdal og Per Hovda.

Kva skal barnet heita?

Frå side 6

då ein trur ikkje lenger at krafti skal fylgja med namnet.

Professor Oddvar Nes har skrive gode og greide minneord om Eivind Vågslid. Og sist i boki fylgjer ei lang lista over bøker og bladstykke som denne iherdige målgranskaren rakk å gjeva ut, ofte på eigen kostnad. Arnlaug Skjæveland skal ha stor takk for at ho fekk boki ut. Ei verdig og verdfull bok har det vorte, av og om ein omstridd vitskapsmann og måldyrkar.

Eivind Vågslid var fødd i 1897, og døydde i 1986. Namnet hans og verket hans skal leva.

Sigurd Sandvik

Songen um Klokka

Friedrich von Schiller:
Songen um Klokka og andre dikt
Norrønalaget Bragr 1988

Ei ny Bragr-bok er komi, i det velkjende vesle sviplege formatet, like smakfullt tilbudd som tidlegare. Det er Friedrich Schiller (1759-1805) denne boki kriksar um, med umsette dikt og ei stuttleg, men innhaldsrik innleiding, alt på eit velklingande mål.

Med rette hev Ivar Aasens umskrift frå 1870 av «Das Lied von der Glocke» fenge romsleg plass. Vestmannalaget gav denne umdiktingi ut serskilt til Schiller-dagen i 1909; ho stod først i **Dølen** og hev vorte kalla meistarleg. Johanna d'Arc er i Olav Hammers umsetjing, Wilhelm Tell-songen er etter Matias Skard. Andre umsetjarar er Olav Gullvåg, Egil Lehmann, Jon Aukland, Ola Øydegard, Hans Hylen, A. M. St. Arctander og Eirik Hille.

Conrad Clausen hev skipa til dette utvalet, og han hev her og allstad ei sers næm hand med slikt. Ei rad utplukka teikningar og biletrent gjer boki endå meir smakeleg.

J. Kr.

Noreg - Norge Misvisande i leksikon

Toralf Bergwitz hev skrive ei grunnfarande utgreiding um namneformene **Noreg - Norge**. Utgreidningi er eit svar på ein misvisande artikkel som stod i «Morgenbladet» for ei tid sidan um same emnet. Bergwitz påviser samstundes at upplysingane i det heller nye leksikonet Store Norske leksikon um landsnamnet vårt er fullkomeleg range, med di dei stoggar upp ved D. A. Seips teoriar og tek ikkje umsyn til dei nyare og vitskapleg meir yvertydande arbeidi til Gustav Indrebø og Jakob Naadalnd.

Vestmannen vil freista få med heile utgreidningi til Toralf Bergwitz i eit seinare nummer.

Namnet på målet må vera norsk

Upprop til alle målfolk

Det sams årsmøtet i Ivar Aasen-sambandet og Vestlandske Mållag som er halde i Bergen vedtok samrøystes å senda ut denne fråsegni til alle målfolk som ynskjer eit norsk mål i Noreg:

Namnet på målet

Dei two riksmåli i landet er kalla ny-norsk og bokmål. I målsoga er ny-norsk namnet på alt talemål i landet etter 1525. Dei som skriv bokmål vil heller kalla det riksmål. Men vårt mål er òg riksmål, i namnet jamstelt med det andre, innførde målet - som med rette skulde heita norskdansk. Og det bør no me målfolk kalla det.

Fram til 1930 vart norskt mål kalla landsmål, medan det andre målet heitte norskdansk, t.d. i lesebøker. Oftast vart det likevel kalla riksmål. Landsmål kunde vera eit greidt namn, når ein let det tyda målet i heile landet, ikkje berre i bygdene. Men dersom dette namnet vart lovfest, kom truleg det andre målet til å få namnet riksmål. Det er ingi god løysing.

No ser me ofte at bokmålsfolk kallar

målet sitt norsk og ikkje noko anna. Jamvel i godkjende ordlistor og lærebøker brikjer namnet NORSK stort på framsida. Sameleis set dei i bøker at dei er umsette til norsk, um dei er på bokmål.

Me kan ikkje finna oss i at vårt norske mål soleis kjem i skuggen!

Ivar Aasen kalla alt andre utgåva av storverket sitt for «Norsk Ordbog». Og målfolk hev frå gamalt halde fast på nemningi norsk. Det bør me no friska uppatt og bruka stødt, so langt me hev høve til det.

Ein serskild rett og ei serskild plikt til dette hev me som vil halda uppe eit heilnorsk mål og ikkje nøgja oss med eit blandingsmål.

Norsk Målungdom, som er på vår linna i målspursmålet, hev reist kravet i Noregs Mållag um namnet norsk på det målet dei vil strida fram.

Ivar Aasen-sambandet og Vestlandske Mållag helsar Målungdomen, og vil stydja dette kravet på det beste.

Viktig å arbeida med bibelmålet

Den nye Norsk-gresk ordbok er ei storhending

Bibelmålet hev stor innverknad på målet elles. Arbeidet med bibelmålet er viktig. I vårt land er det ei storhending at ei bok som denne no er komi, sa fyrstelektor Tormod Eide frå Klassisk Institutt, Universitetet i Bergen då han på eit møte i Vestmannalaget gav ei vurdering av Eigil Lehmanns nye store verk: «Norsk-gresk Ordbok for Det Nye Testamentet.»

Eg segjer dette som gresk-filolog og gresklærar, sa fyrstelektor Eide, og han viste til at ordbøker hev ein lang tradisjon. For latinen gjeng tradisjonen heilt attende til millomalderen. Gresk kom seinare, so dei som vilde lesa Bibelen på grunnteksti - gresk - måtte nøgja seg med originalskrifti.

Det viktige nye og originale med Lehmanns ordbok er at dei norske ordi er ordna etter dei greske ordi. Delvis hev boki også tyding etter meiningsinnhald. Vil me skyna meinigi med ordi, må me til grunnteksti. Kva tyder «I Jesu namn?» Og kva tyder «Nåde?» Den heilt presise ordvalør fører me først når me hev grunnteksti. Attende til grunnteksti er soleis eit sunt prinsipp. To språk er aldri heilt parallelle. Serleg er dette tilfelle med to so ulike språk som gresk og norsk.

Kva med lekfolk? spurde Eide. Skort på kjennskap til gresk er eit hinder for dei. Og uttalen i gresk hev endra seg ein god del frå Homer og til vår tid. Dette er ei ordbok som er meir for det nynorske testamentet enn for det greske. Og boki vil vera ei vern mot den straumen me hev

Til side 12

Joleminne frå heimbygdi og heimen

*Or «Tuftekallen»
Av Leidulv Hundvin*

Formannen i Vestmannalaget ringde til meg for nokre dagar sidan og spurde om eg kunne ta meg av det handskrivne bladet til jolemøtet i kveld.

- Du kan godt skriva litt om jolehøgtidi, sa han. Eg hadde eit anna stykke på lur, men ein skal alltid lyda sine føresette. Difor vil eg no dra-ga fram små minne frå barndom- og ungdoms-jolehelgane heime.

Som eg tidlegare har skrive her i bladet er eg lindåsing, fødd i 1922, og soleis 65 år ung. Foi gamal føler eg meg ikkje enno. Ender og då stus-

sar eg på om eg er retteleg fullvaksen òg.

I barndom- og ungdomstidi mi var det trønge kår i Lindås og Nordhordland. Gardane var små og oppdelte, og innkoma var litig. Men det var eitt det var rikeleg av. Det var pliktarbeid. I mest kvart hus hadde dei teikna seg for slikt, og eg hugsar at far min arbeidde 20 dagar árleg i over 25 år på vegen mellom Hundvin og Kvalvågen. Det var dei som hadde meir òg. På ein gard i Meland var det i 1912 ein mann som teikna seg for 40 pliktdagar i året og etter 28 år - då krigen kom - vanta det enno 3 km, på at vegen var framført.

Løna arbeid var det smått med. Det vart drengejobbar eller for gutane som «taus» på ein gard 6-7 månader i året, og so var det heimatt. Litt naudsarbeid var det gjerne, men det gjekk først og fremst til gifte folk som hadde kona og born å forsyta. Difor var han sannsagd han Svein i Hopen då han i stilten sin om Heimbygdi vår skrev det slik:

- Her i bygdi lever folk av jordbruk og naudsarbeid!

Men kor smått det enn munde vera i heimane, so kom likevel joli til kvar ei stove. Og fyrste teiknet på at joli var i kjøndi, det var at den gamle sengehalmen vart skifta ut med ny og godangande halm. Den gamle sundkvervla halmen vart bore ned i løa og lagd for seg sjølv borte i eit hyrna, til høyet minka og vårnipa melde seg. Då fekk han ein tur gjennom hakkemaskina saman med dei attlevande loppene og nyslegen lyng og litt potetelog og nokre nevar byggropp

over seg, og vart gjestebodsmat for kyrne. Og dei vart reint våte i augo av berre godlune, og mjølka so det spruta i bytta. Og aldri høyrdie eg at den mjølki var ring heller.

So kom nyehalmen i sengene, og me låg høgt og fritt dei fyrste nætene før han jamma seg til eit fast og fint bol. Aldri har eg sove betre enn på den godangande hvarehalmen og i dei reine kvitlane so ho mor hadde vaska og turka rundt på hågardane og andre gjerde.

So bar det til ho Inga i Liæ med garn til ny underklæde. Det var spøtaskjorta og underbuksa av same slaget. Mor mi knytte knutar på eit band slik at ho Inga skulle sjå kor lange legger og armar ho skulle spøta på maskina si. Men ho Inga hivde bandet i fullt sinne og sa at slikt tokka ho, so me kunne berre ta bandet heimatt og brukta det til noko nyttingare.

Men då so underbuksa kom, gjekk bakenden mest ned til knetti, og skjortearmane var for korte. Men om buksa var uhamslag og svær, so vermede ho godt og fyllte opp ein slunken og tunn kropp slik at ein såg både rundare og betre ut.

Torvet skulle òg heim til jol. Den eine torvkipa etter den andre kom i hus og vart tömd i skykkja; so då jolaftan kom, hadde me torv heime til langt inn i nyåret.

For oss som budde nær sjøen var høgdepunktet på dagen då båten kom. Jolafarten kom han i to-tidi, og då fyrst visste me at no var det jol. Sume fekk sine heim den dagen, andre ingen. Men post venta alle. Det var *Gula Tidend* eller *Dagen*, og so jolekort. Stor var spaningi då vår post vart levert ut luka. Og var det so eit jolekort til deg - gerje skrive med ei gjentehand -raudna ein

Til side 9

langt opp i hårgarden, og smeit seg vekk for å få lesa det i fred og ro.

Etter florstid var det jolemiddag. Det var nysprengd torsk frå Fedje og heimebakt flatbrød med nykinna smør til. Og den kvelden opna ingen munnen om kniven vart stukken djupt i smørct. Under måltidet vart jolejosi tende, men sløkte etterpå.

Før det bar i etingi, las bestefar min - fødd i 1854 - joleevangeliet. Merkeleg nok hadde han Bibel på nynorsk, og det var av dei aller første som kom ut i den mālformi. So lenge han levde var det alltid han som med høgtid og skjelving i røysti las dei sāle ordi: - I dag er det fødd dykk ein frelsar i Davids by, han er Kristus, Herren!

Etter at bestefar min døydde hausten 1936 var det mor mi som tok over. Far min var gjerne meir blyg av seg, men ein tru slitar. Gud signe dei alle for det dei fekk gjort, og for den arven dei gav oss til å føra vidare til våre etterkomrarar.

Jolegåver var det smått med, men du kor me gledde oss over det me fekk. Mor mi hadde alltid spota nye leistar - joleleistar - sa me. Ja, eg fekk leistar like til ho døydde i 1962. Det var grå leistar med render i til gutane, og kvite leistar til gjentene. Dei kom ho med då me kom att etter å ha vore til båten. Då var også det trekvite golvet yskura med sand, og joletreet sett på fot. Men eit par farsystre som arbeidde i byen og var ugjifte sytte alltid for at det var ein liten ting til kvar av oss, så det venta me med å opna so lenge som mogeleg.

Den kvelden fekk me òg appelsiner. Og før me la oss var det kaffi og hjortebakelse. Men då var det også tid å gå til sengs.

Eg var oppattkalla etter bestefar min, so eg delte rom med han på søre lemmen. Han las alltid i Bibelen før han sovna, og tok seg som oftaast ein god røyk også. Eg minnест endå angen av Karva Blad og karva skrātobakk, og den blå røyken som la seg god og svævande under takbjelkane. Men diverre sveglde bestefar rongt av og til, slik at både røyken og pipeolja fôr ned i lungehola. Då hosta han so han ville kvelast, og min jobb var då å springa over golvet og slå han i ryggen slik at han fekk att pusten.

Likevel tok han seg nokre dryge drag etterpå, so ingen skal kalla han ein kruk, eller at han var livredd av seg.

Natt til joledag skulle ljoset brenna. Då sløkte han ikkje. Då Jesus kom til jordi, var han uvennlig. Skulle han no koma att i denne natti, skulle han finna ljoset brennande og folket ventande.

Eg har mange gonger kome i hug denne vakre skikken. Eg har òg undra meg på om han kunne vera utbreidd i andre bygder og bygdelag?

Joledagen var lang, for då fekk ingen gå noko kon stad. Den dagen skulle me halda oss heime, og då var det godt å ha eit par jolehefte eller annan lesnad.

Men alt andredagen tok joletrefestane til. Då var det fest og joletregonga til mest ei veke inn i nyåret. Men pengar var det smått med, so kunne du greida deg utan å eta på festane, kom du i frå det med 25 øre på kvar av dei. Elles kosta det ei heil krone, og det var store pengar.

Men kor som var eller ikkje greidde me å skaffa den vesle kapitalen til kvar jol, slik at me fekk gå på festane. Eg hugsar spesielt det året eg var 17 år gammal. Eg gjekk på snikkarskulen den vinteren, og hadde ikkje to øre då joli nærma seg. Men ein laurdag me slutta tidleg av fann eg ein 5-kronar i veggen. Han låg nedfrosen i klakken, og var - då eg hadde fått hogd han laus med tollekniven min - mest i opploysing. Eg bar han heim med skjelvande hender og turka han i omnsporten slik at han vart sprø nest som flatbrød. Men

Jolestjerna

Eingong langt i farne tider folki sukka etter ljos, søkte trøyst i gamle skriftar, hjå Jesaja, hjå Amos.

Vise menn kring fjell og strender venta, stunda, lengta sårt. Til ein kveld ved Eufrats bardar jolestjerna skein so klårt.

Av ho speglar seg i elvi, sylvblank, fin. Ho surla mild, liksom ho den vinternatt fram eit ljosbod bera vil.

I eit tårn mot høgan himmel nokre menn den natt heldt vakt, lange sjåroyr granska rømdi, tunge auga trøytt på jakt etter blenk frå himmelkvelven, etter stjernors logne tale,

for dei speglar av på jordi alt som hender, vist og gale.

Ljos i blinkar, veikt og varleg, på den blåe æterkvelv.

For dei vita meir enn andre. Framtidsvon i stjernor skjelv.

Då med eit! Kjenn, tårnet rister! Kvifor hyler vinden slik?

Iskald, fæl, kjem storm frå nordan; opp frå Eufrat dauden skrik.

Redde stirer Babels menner. Vestfrå kjennest lukt av lik.

Det vonde denne stundi råder; verdi skjelv, og ljoset vik!

Høyr - kor følt! Nei, sjå på himlen! Alle stjernor sloknar av.

Skal det vonde verdi vinna, sjå all von og tru i kav?

Nei. I vest det etter ljosnar! Fram or daudenatti svart, knusand' Satans vonde myrker, stig den jolestjerna hjart, -

lovar vår til vinterknuppen, tinar is i harde grunn, trøystar dyr i svelterider, manar fram ei gledestund.

Tidi skreid, og ári gjekk. Livet slokna. Beini bleikna. Gjennom tidi kristendomen milde drag i hardhug teikna.

Vise menner granska enn, las dei gamle, kjære skrifter. Alt på jordi bytte let; Kristi ord då aldri skifter.

Kvar ei jol i kalde vinter gled oss, store plent som små. For, trass naud og alle tyngsler, Jesusbarnet ser me då.

Smilande det retter hender fram til alle born i kveld.

Kan du høye: Barnet kallar, - kvar og ein av oss det gjeld-

bed at me skal glade vera, spreia ljos og solskin kring, hugsa dei som vondt det hava, fremja herre gode ting.

Verdi har i vintrar lange sukka, stunda, lengta sårt. - Men i kveld på joletreet, jolestjerna skin so klårt.

Og ho speglar seg i augo til dei mange glade små som med jolefred i hugen syngjande kring treet gå.

Sverre Hausberg

nummeret var i orden, so eg fekk veksla han inn slik at eg hadde til alle jolefestane det året, og eg fekk eta på eit par av dei ogso.

Men det fælasta var at eg tenkte ikkje på dei som måtte ha mist han. For meg var han ei gave i ei vanskeleg tid, og tankane rakk ikkje lenger den gongen.

Og aldri gløymer eg jolefestane. Me gjekk tundt treet og song og heldt kvarandre i sveitte hender. Største sæla var det når ein fekk halda ei gjente i handi. Og var det no også henne som ein hadde eit spesielt godt auga til, ja, då var ein mest ikkje nedpå. Særleg når verset

Så rekker nu jeg dig med glede min hånd, kom skynd dig og giv mig den annen.

Så knytter vi kjærlihets hellige bånd og lover å elske hinanden

vart sunge. Ja, då kunne du mest siga ned av sæla - i alle høve dersom du kjende eit ørlite trykk frå den varme gjentehandi du heldt i.

Det var ikkje å undrast over at han Johan -den gamle ungkaren heime sa det slik, då han gjekk rundt joletreet og heldt ei gjente i kvar hand:

- Dette er livet i høyeste potens.

Ja, du gode barndom, og du fagre ungdomstid. Du var ei tid fatig på gods og gull, men drau-

men var der. Draumen som må leva i eit kvart menneske, og som ungdomen aldri bør missa.

Som so mange gonger tidlegare har eg tydd til Ivar Aasen, når eg har skrive eit stykke eller halde eit kåseri. Det vil eg også gjera denne gongen, og slutta desse nokre minneordi frå ungdomsdagane med eit på vers frå diktet hans - Elskhugskvæde:

Lat dei etter pengar grava dei som stødt på rikdom sjå.

Når ein fulle hus kan hava, trur dei inkje stender på.

Endå ymist folk eg kjende som var riki og kom i skort, og på same tid det hende at eit lite bu vart stort.

Nei, den skatten vil eg unna dei som honom hava vil, helst til dei som aldri kunna utan rikdom vera til.

Men ein heim der hugnad kvilde, var den ting som mest meg drog. Når eg finge den eg vilde, var eg alltid riker nog.

Haust-song

(til ein tone av Wennerberg)

Du fugl som einsleg fløyter
i stille avdagsstunder
og siste varmen nøyter
før sumaren gjeng under,
du minnest vel dei dagar
du song i skog og hagar.
Snart høyrest ingen songar,
snart stilnar tonen din.

Farvel du ljose sumar
med dine milde vindar
og fager kvist og kumar
og sol i alle rindar.
Di onn og heite møde
gav oss so fager grøde.
Me takkar deg i glede,
du av din rikdom gav.

Nei sjå den vakre skogen
kvar enn du auga vender,
og sjå, sjå grågåsplogen
på ferd mot andre strender.
Ei sky, i gullglans lauga,
tok plogen frå ditt auga.
So kan du stillsleg sanne:
No er ein sumar all.

Johan H. Grimstad

Vestmannen takkar for
1988 og ynskjer god jol
og godt nytt år til alle
som les bladet.

NOREGS NYE STORBANK ER DIN LOKALBANK!

Fokus Bank finn du 140 stader i landet. I storbyar.
I innlandsbygder. Høgt til fjells – og i tronge
Vestlandsfjordar. Sjølv om vi er Noregs 4. største
forretningsbank vil vi vere ein desentral og lokal
bank. Du skal finne oss der du bur!

Vi har gode tilbod til alle, som det er vel
verdt å sjå nærmare på!

Kom innom din lokale Fokus Bank for
meir informasjon!

FOKUS Bank

Garm d. y.:

Å stagvenda

For mange år sidan var det ein målmann, professor, som lett fann veilar med nynorsken. Det vert målvokster og målframgang av slike, veit du, av å sparka etter målet.

Han sakna so sterkt ordi **øm** og **ømhett** i nynorskordlistene, sa han, denne målmannen. For desse stod ikkje i skuleordlistene, ikkje den gongen. Tenk for eit mål! Sidan kom desse ordi i ordlistene. Men det gjekk ikkje likare med målet for det, og ikkje er det so mange målfolk som hev brukta ordi heller, so det kunde ikkje vera der roti til ulukka låg. Her um dagen høyrd me ein bokmålstatande i NRK segja **kjennsleg** der vår gode målprofessor so sterkt ynskte **øm**, og det finst mangt å velja i for den som velja vil, attåt **kjensleg** t.d. **kjenslug**, **finkjensla**, **kjenslefin**, **sårkjensla**, **kjenslesår**, **sår**, **hudsår**, **sårhuda**, **sårennt**, **var**, **varkjensla**, **kjenslevar** - og tilsvarende namnord **finkjensla**, **varkjensla**, **sårkjensla**, **sårske** - ja, det er råd å halda fram næraast i det endelause, me hev t.d. ikkje nemnt ordrekjor som kann lagast av ord som **hjartemjuk**, **klokkjen**, **nepen**, **næm**, **nærtakande**. I denne upprekningi er ikkje ordet **følsom** med, og ingen saknar det, utan kanskje vår unamma målprofessor og hans samlyndte.

Seinare var det ein annan målmann - lingvist kalla han seg visst - som fann ut at nynorsk var ubrukande so lenge han ikkje kunde skriva **Fleirspråkleghet**. At folk hadde greidt seg til den tid utan fleirspråkleighet i nynorsk, vog mindre enn null. For det var klårt at um lingvisten hadde målslege vanskar, so var målet åfått og ikkje lingvisten. Ja, ja. Fleirspråkleigheti kom visst med, ho og, men snautt um det av den grunn vart snunad på **måltrenden** - som det heiter med eit anna moteord.

Ikkje gav målfolk seg til å slå um seg med fleirspråkleighet i hytt og pine heller. Dei greip helst til avløysarar for dette bisn-orDET, slik dei hadde for vane. Men um **språkleghet** av ymist slag skal me ikkje skriva noko meir nett her, det stend sumt i Vestmannen nr. 4/1986 og nr. 6/1986, og kanskje skal me koma attende til det når høvet byd seg.

Nei, i grunnen vilde me skriva um noko heilt anna. Me vilde skriva um **snuoperasjonar**. Snuoperasjon hev vore moteord no ei tid. Det tok til,

trur me, på oljefronten, der ordet i sitt upphav kanskje var vitugt, dei vilde visst snu ei oljeplattform. Men etterpå hev snuoperasjonane yngla, både i bankar og andre verksmeder, statlege og private. Snuoperasjonar? Me hev stundom vansk med å skryna det, å høyra til, fullkomne fråveret av tenking fyre tale; du skulde tu ordi kom i svevne. Snuoperasjonar? Kva sa folk fyrr dei tok til med alle snuoperasjonane? Dei greidde seg, må vita. Dei tok skeii i ei onnor hand, dei la um kurset, dei skjerpa seg, dei tenkte seg um, dei valde ei ny lina, dei sette tæring etter næring, dei berga stumpane, dei gjekk yver stag, dei stagvende um dei ikkje laut til å kuvenda. I alle høve snudde dei.

Me tykkjer elles, no i det aller siste, at det hev minka noko med snuoperasjonane, som vél er. Kanskje er me ikkje radt åleine um å høyra når det kvin i sagbladet? Reint tydeleg er det at ikkje alle lenger tyt på ei onnor landeplaga, på det **no-verande tidspunkt**, som i si tid måtte skjera i øyro jamvel på dei øyrelaure.

Moteord kjem og fer. Og takk for det - at dei fer. Alle som er ute og sigler lyt stundom leggja roret um, som me veit. Og det er ingi skam å snu.

Amerikansk andestegg

Den amerikanske teikneserien Donald Duck kjem i mange land og på mange mål. Medan grannefolki våre hev døypet um den amerikanske andi til meir heimlege namn, er dette plent nekta her i landet. Nordmenns språklege sjølvkjensler makelaus, veit me. Ein kan framleis skriva dansk og tru det er norsk. Og snart skriv dei vel engelsk og trur like fast at det er norsk, våre kulturvaktarar vil vera. I alle høve sette utgjevaren av andebladet seg imot at dei fåtalde nynorske hefti som er komne skulde få norsk titel.

No er andehefti komne på samisk, og der er nyttat namnet **Vulle Vuojas** som i norsk umsettjing skal tyda Ola Stjertand. Det første nummeret kom i 2000 eksemplar, og etterspurnaden var stor. Samisk utgjevar er Jår' galæd'dji i Tana.

Det må medgjevast at utgjevaren kunde ha ein viss grunn til å tvila litt på det norske avløysningsnamnet som var framme, Ola Nebb. Det kling ikkje retteleg som det skal. Samansetjingar med hokjønsordet **and** kling heller ikkje serleg godt, for den amerikanske andi er tydeleg nok ei han-and. Han-ender heiter på norsk gjerne stegg, og det første som då fell oss inn er ikkje noko likare enn Sturla Stegg. Um me då ikkje vil fylgja den samiske vegvisaren som fører til det sant nok litt langvorne Sturla Stjertestegg. Nok um det. Det finst so mange steggar og so mange namn. Jamvel på norsk -.

Jarl

Målbruken i Hardanger Sunnhordlandske D/S

Målfolk er misnøgde med «ankommer» og anna knot.

Årsmøti i Vestlandske Mållag og Ivar Aasen-sambandet vedtok samrøytes å senda denne fråsegni til Hardanger Sunnhordlandske Dampselskap, Bergen:

Målbruken i selskapet

Til Vestlandske Mållag og Ivar Aasen-sambandet er kome klage på målbruken i H.S.D. På årsmøtet i dei two samskipnadene vart desse klagemåli dryfta.

Misnøgjet gjeld skriftleg målbruk i serskilde program, t.d. «Bussferie» og i lysingar um serskilde tilbod.

So vidt me kjänner til hev selskapet vedteke å ha nynorsk til styringsmål. Dette kjem då òg fram i dei vanlege ruthefti. Me meiner det skulde gjelda like mykje når selskapet vender seg lengre utetter, og det ikkje trengst å bruka framande mål. Alle nordmenn skynar nynorsk, og veit at H.S.D. høyrer heime i ein landslut som stort set hev valt nynorsk til skriftmål. Selskapet hev òg ein tradisjon å taka vare på.

Det andre klagemålet gjeld dei munnlege meldingane um bord i snøggbåtane når dei nærmar seg ein stoppestad. Der kan ein enno høyra dette «knotet»: «Vi ankommer nå Leirvik». - Det merkelege er at fyre mindre stoppestader på same ruta kan ein høyra t.d.: «Så var det Fitjar». Det iste er elles ei fullgod melding, som godt kan brukast alle stader, dersom ein ikkje då vil segja: «Me (Vi) kjem no til . . .», eller «Me går no uppum . . .».

Selskapet hev svara at det ikkje vil påleggja mannskapet ei viss målform i munnlege meldingar. Me torer likevel beda selskapet um å påleggja mannskapet å finna andre ord enn dette «ankommer», som ikkje er noko anna enn knot i taalemålet her i bygdene.

BUNADSØLV - POKALER - PREMIER

Vi har gaver
for alle anledninger

magnus aase A/s
gullsmed

Strandkaien 6 — Telefon *32 01 60

Nye Bøker 1988 frå Norsk Bokreidingslag

Jostein Krokvik

Rømlings fotefar

Den tidlegare redaktøren av Norsk Barneblad kjem her med si niande bok for unge leiarar. Hovudpersonen er skulegjenta Einy som i løynd tek seg av ein forkomen jammaldring. På stillfarande vis let forfattaren oss få del i tankelivet hennar og i den mogningsprosessen som gjeng parallelt med dei spansande hendingane.

Hefta kr. 100,-

Halldor O. Opdal

Makter og menneske XVII

I dette siste bandet i serien med folkeminne ifrå Hardanger fortel Opdal millom anna um ølbrugging, flatbrødbaking, veving og andre tradisjonelle gjeremål. Men her er også store bolkar um dreng og taus, og um dugnad og andre former for samarbeid i det gamle bondesamfunnet.

Hefta kr. 130,-

Sigurd Sandvik

Menneskelivet

Grundtvig i norsk målbunad.

Menneskelivet er eit nytt utval av dikt, salmar og songar etter Grundtvig - i norsk målbunad. Dei er oppsette kronologisk med små merknader til, og stend liksom vardar langs diktarvegen hans.

Hefta kr. 75,-

Ingebjørg Sandstaa Sandvin

Mormor fortel um tvillingane

Denne boki gjev oss ei utilgjord, varm og menneskelege skildring frå femitalet. Ho-

vudpersonar er dei two tvillingsystrene Mai og Brit, og lesaren får uppleva dei aktive smårollingane i ei rekka med muntre småepisodar.

I band kr. 110,-

Egil Lehmann

Ordbok for Det Nye Testamentet

Denne ordboki, som også gjev plass til ei norsk-gresk og ei gresk-norsk ordlista, bygger på den tradisjonsrike «Indrebø-utgåva» av Det Nye Testamentet og er meint som ei hjelpe både for teologar og vanlege bibellesrar. Eit ruvande verk til godtkjøps pris!

I band kr. 200,-

Alv Askeland

Kyrkjeljod

Salmar - eigne og umsette.

Kyrkjeljod er eit utval med salmar og kvede som i hovudsak er skrivne eller umsette dei siste par ti-åri. Tonen i salmane kann ymsa, men stødt bryt lovsongen gjennom, ein lovsong som er glødd og nörd i ljøsglansen frå det høge.

Hefta kr. 115,-

Conrad Clausen (red.)

Festskrift til Ludvig Jerald

I høve 80-årsdagen til Ludv. Jerald sende forlaget ut eit staseleg festskrift på 224 sider og med mange bilete. Attåt yrkessoga til jubilanten inneholdt boki ei rekke verdifulle artiklar og essays frå Jerdals eigi hand i 50 år - frå ulike felt i norsk, dansk og islandsk kulturliv. Ein sann og strålande rikdom!

I band kr. 195,-

Norsk Bokreidingslag

Boks 2672 - 5026 Bergen-Møhlenpris

Personkortet til sparebankane

Kortet dei snakkar om!

Bruk det som betalingsmiddel i Noreg og verda elles. Bruk det som kreditkort. Bruk det til å ta ut kontantar doget rundt i Noreg og elles i verda.

Personkortet kjem langt på veg i staden for kontantar og sjekkar - det finst ikkje noko anna kort på marknaden i dag som kan brukast på så mange matar.

Alt du treng

SPAREBANKEN VEST

God og rimeleg mat
får du på

Kaffistova til Ervingen
Torgegården, Strandkaien 2, 5000 Bergen

ISSN 0800-8647

Verdfullt tilskot til nynorsk salmeskatt

Bokmelding av sokneprest lic. theol. Stein Eirik Foss

Alv Askeland:
Kyrkjelod.
Norsk Bokreidingslag.

Alv Askeland kjem med verdfulle tillegg til skattkammeret av norske salmar. Prosten i Sunnhordland og sokneprest til Tysnes bur no på Utne i Hardanger. Salmesamlingi KYRKJE-LJOD er komi frå Norsk Bokreidingslag, og med den fine bokbunaden av Bjørg Hausle Bondvik er boki ogso ei fin jolegåva. Her er 25 eigne salmar, 5 i ringen MI GLEDA, og 51 umsette salmar.

Salmane i denne boki må verta tilfang til dei salmesamlingane som me no treng og som m.a. Kyrkjessogelaget for Bjørgvin bispedøme hev arbeidt for. Det er samling av **nyare** salmar på nynorsk mål ved sida av Nynorsk Salmebok. Dertil ei salmesamling til bruk i kyrkja og andre stader, ved sida av den sokalla Norsk Salmebok, som hev berre 40 prosent salmar på nynorsk. Den siste salmesamlingi må òg få med dei fine salmane frå Nynorsk Salmebok, millom deim dei Blixsalmane som vart vraka av dei som laga Norsk Salmebok, og dertil ny salmediktning og attdiktigar (umsetjingar).

Det er elles kome til eit stort tilfang av nynorsk salmediktning i tidi etter at Nynorsk Salmebok kom. Men berre «smular» av dette kom inn i Norsk Salmebok, t.d. berre two nynorske attdiktningar av salmeskatten vår fra millomalderen ved Ragnhild Foss. (Hennar fyrste samling LATINSKE HYMNOR OG SEKVENSAR kjem ogso att no til jol, i jubileumsutgåva, på St. Olav Forlag). Me hev salmar i diktsamlingar av prost dr. theol. Einar Erikstein i Bø i Telemark, og mange andre.

Fyrst litt um salmediktning. Den diktning skal både vera **brukskunst**, med dei strenge kravi det set til at salmane skal syngjast, til funksjonelt tilhøve til gudstenesta og levande tilhøve til eit kristent åndsinnhald. Diktaren må gå ut yver seg sjølv og leggja ord på lippone til andre kristne, og samstundes forkynna for deim. Det er sjølvgjeve at nett hymnen skal vera på det ypparste kunstnarlege plan.

Det kan soleis snaudt tenkast ei meir kunstarleg krevjande utbjoding enn den som salmeskalden skal streva med. Det måtte i so fall vera uppgåva for umsetjaren, som skal attdikta ein salme i ny målbunad. Men når store diktarar tek

på seg uppgåva, kan umsetjingi (attdiktning) stundom verta endå finare enn originalen. Dette vil den merka som kjennen Arne Garborgs umsetjing av Lov Jesu namn og herredom eller Peter Hognestads umsetjing av Leid, milde ljós. Originalen til dei verkar bleike i samanlikning med umsetjingane!

Så krevjande som salmediktningi er, er det ikkje underleg av dei største namn i dag berre lever gjennom eit par eller nokre få salmar, gjerne ein prosent eller nokre promille, av ein produksjon på hundrad- eller tusund-tals salmar.

Den internasjonale salmeskatten er viktig, ingen kunst når so langt ut og gjeng samstundes so djupt i hjarterøtene hjå folk som salmesongen. Nynorsk mål er eit framifrå godt språk for attdiktning av salmar, noko ein internasjonalt kjend hymnolog på Uppsala Universitet hev gjort eit stor poeng av.

Dette hev dei 51 attdiktningane hans Alv Askeland njote godt av. Det er fornyande å uppleva gamle «riksmålssalmar» og songar i ny bunad. Me les oss glade, og varme. Me visste nok at Alv Askeland var ein uvanleg kravstor, ja, ein kresen brukar av klassisk norsk mål. Men etter det me hev sagt her krevst det so mykje meir enn den formelle evna. Ein umsetjar må ha lukka med seg i attskipningsverket!

Takk til Askeland ogso for hans eigne salmar! Det er uvanleg krevjande for nye salmar å stå saman med dei gamle meisterverki. Difor er det mest lovande som kan segjast um dei nye salmane at det kjennest naturleg og rettkome at dei er med. Ein ventar ikkje so mange toppar som i den umsette delen av boki. Men her er mange av dei nye som er verd å koma på folkemunne i salmesong. I det heile: Ei spanande «jolebok» som gjev von for meir salmearbeid med klassisk nynorsk mål til reidskap.

Viktig å arbeida med bibelmål

Frå side 8

merka til å luka burt sermerkte ord i norsk. Dette hev gjort språket fatigare.

Egil Lehmann fortalte um bakgrunnen for ordbokverket. Eg vilde «sementera» den nynorske Bibelen (Indrebø-bibelen frå 1938). Den bibelen er på eit verkeleg nynorsk riksmaál, medan den nye Bibelen hev tynt dette klassiske riks-språket. Nokor ordbok for den bibelutgåva vilde eg ikkje laga, sa Lehmann, som med denne bibelordboki er ferdig med sitt tridje store ordbokverk.

Spennande og
engasjerande
lesestoff for
gutar og
jenter!

Norsk Barneblad er bladet
med teikneseriar, fortel-
jingar, reportasjar, brev-
vener, matoppskrifter,
kjøp og sal, natur og dyr,
hobbystoff og mykje meir.

Norsk Barneblad er bladet
som kjem beint heim i
postkassa — to gonger i
månaden.

Send meg Norsk Barneblad:
 1 år kr. 121,- 1/2 år kr. 66,-
 1/3 år kr. 49,-

Du får 3 nr. på kjøpet!

Namn:

Adr.:

Postgiro 5 14 22 11 – tlf. (034) 16 488
3250 LARVIK

Norsk Barneblad

